

Håndbok i fiskeoppsyn

For forvaltningslag i lakse-
og sjøøretvassdrag

Innledning

Denne håndboka er utarbeidet av administrasjonen i Norske Lakseelver i samarbeid med Statens naturoppsyn og medlemslagene våre i elvene Lakselv, Fusta, Vefsna, Nausta, Jølstra, Gaula, Stryn og Driva.

Målet med håndboka er å hjelpe forvaltningslagene i lakse- og sjøørretvassdrag å få på plass et godt og effektivt fiskeoppsyn. Nøkkelen til suksess er at styrene selv gjør en vurdering av behovet for oppsyn ut fra de lokale forholdene. Vedlagte maler og prosedyrer kan tilpasses lokale behov og vil være gode hjelpemiddel for å heve kvaliteten på oppsynsarbeidet i elvene.

Denne håndboka er ment både som inspirasjon og mal for å utvikle det lokale fiskeoppsynet i elv. Ved å følge de ulike fasene **1)** planlegging, **2)** gjennomføring, **3)** evaluering og **4)** justering (både fiskeregler og oppsynsrutiner) vil oppsynsarbeidet bli en del av årshjulet i laget, som en naturlig og viktig del av driftsplanarbeidet. På den måten kobles oppsynsarbeidet sammen med de andre viktige forvaltningsoppgavene som skal følges opp gjennom året.

1) Planlegging

2) Gjennomføring

3) Evaluering

4) justering

Vi håper oppsynshåndboka vil komme til nytte i ditt forvaltningslag, og at den vil motivere til et enda bedre fiskeoppsyn.

Lykke til med arbeidet!

Administrasjonen, Norske Lakseelver,
mai 2021

Formålet med et fiskeoppsyn

Den aller viktigste rollen til fiskeoppsynet er å være forvaltningslagets ansikt utad. Oppsynet skal være rolig, hyggelig og saklig, og alltid presentere seg.

Det er viktig at fiskeoppsynet er bevisst på sin rolle og oppgave om å informere og kontrollere fiskere vedrørende vedtatte fiskeregler. På oppdrag av forvaltningslaget skal fiskeoppsynet legge til rette og bidra til at reglene i vassdraget blir fulgt. Dette gjøres både forebyggende gjennom kontakt og dialog med fiskerne langs elva, men også gjennom kontrollvirksomhet. Videre har oppsynet også en viktig rolle i å følge med på hva som ellers skjer langs elva, og er på den måte en viktig førstelinje for den lokale forvaltninga.

Formål

- Følge opp offentlige fiskeregler fastsatt i forskrift av Miljødirektoratet
- Følge opp lokale private fiskeregler fastsatt med hjemmel i lakse- og innlandsfisklovens § 25
- Dokumentere og rapportere regelbrudd
- Andre oppgaver fastsatt av forvaltningslaget
- Medvirke til en bærekraftig bruk av vassdraget
- Forebygge miljøkriminalitet
- Være en servicefunksjon for fiskerne i vassdraget

Fiskeoppsynet skal kunne formidle informasjon om elva, fiskeforhold ol., samt selve fiskereglene i vassdraget. For å kunne gjøre en best mulig jobb ute i felt er det viktig at fiskeoppsynet får god opplæring i både fiskeregler, prosedyrer og rutiner for elva. Dette er også viktig når fiskeoppsynet skal utføre kontroller av fiskerne.

I tillegg til kontroll og formidling av informasjon, vil kanskje noen forvaltningslag gi fiskeoppsynet andre oppgaver. Dette kan være å drive skjøtsel, naturovervåkning eller annet arbeid som forvaltningslaget finner hensiktsmessig at fiskeoppsynet utfører. Et godt system for rapportering/loggføring av oppsyn og lovbrudd er viktig for å få oversikt over hva som skjer i vassdraget. Derfor har vi laget maler for prosedyrer og rapportskjema.

Dette kommer vi mer inn på senere, under **variant 1** og **variant 2**.

Hvorfor fiskeoppsyn?

Fiskeoppsyn er en del av myndighetskravene til lokal forvaltning. Det er forankret i *lov om laksefisk og innlandsfisk § 25*: «I vassdrag med selv-reproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning. Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking.» Fiskeoppsynet har derfor myndighet fra forvaltningslaget til å påse at de private fiskereglene blir fulgt, og til å gi eventuelle reaksjoner ved brudd på disse.

Husk at du alltid skal presentere deg!

Hvordan bør fiskeoppsynet organiseres i din elv?

For at fiskeoppsynet skal være godt og effektivt, må forvaltningslaget gjøre en vurdering av oppsynsbehov ut fra de lokale forholdene. Er det få regelbrudd er behovet for oppsyn mindre enn i vassdrag hvor fiskereglene brytes ofte.

At fiskerne har respekt for fiskereglene fastsatt av styret er viktig for forvaltninga. Forståelige, godt begrunnede og formidla fiskeregler, sammen med et synlig fiskeoppsyn, vil bidra til økt respekt og forståelse.

Ved å legge opp til et risikobasert oppsyn vil lagene få et mest mulig effektivt og tilpasset oppsyn ut fra lokale behov og tilgjengelige ressurser (penger/personell). Her er noen sentrale faktorer som man kan ta utgangspunkt i:

Fiskeregler

Det er viktig at styret gjennomgår fiskereglene i god tid før hver sesong for å oppdatere dem i tråd med statusen for fiskebestandene og hvordan reglene fungerte året/årene før. Målet er at fiskereglene skal sikre nok gytefisk i elva (gytebestandsmålet) etter endt fiske-sesong. Det er rom for lokale tilpasninger og formuleringer innenfor rammene i den nasjonale forskriften vedtatt av Miljødirektoratet.

Reglene bør være godt formulert og formidlet både til fiskere og rettighetshavere slik at det er lett å forstå hvilke regler som skal følges. Det er også viktig at fiskereglene er skrevet og formulert på slik måte at oppsynet kan kontrollere reglene, og at styret kan reagere med gebyrer, bortvisning ol.

Det er viktig at fiskereglene for vassdraget er godt begrunnet med utgangspunkt i hvordan det står til med fiskebestandene i elva. Her gir beskatningsrådene fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning klare føringer ut fra om gytebestandsmålet er oppnådd tidligere. Det er selvsagt også rom for egne lokale målsettinger for fiskeressursen. Det kan også være en fordel om det er en dialog med lokale sportsfiskerinteressenter og forvaltningslaget. Det er forvaltningslaget som vedtar fiskereglene, men involvering av andre lag og

Offentlige fiskeregler

Det er de offentligrettslige bestemmelsene som er fastsatt av Miljødirektoratet i en felles forskrift (fisketider/kvoter/fredning ol.) eller som enkeltvedtak av Statsforvalteren (utvidet munningsfredning). Dette omfatter også rapporteringsplikt, krav om betalt fiskeavgift osv.

Private fiskeregler

Det er regler som er fastsatt av lokal forvaltning og kan omfatte kvoter, bruk av lovlig utstyr, kjønnsfredning, tidsfrist for rapportering osv.

foreninger kan bidra til at disse i større grad forstår og støtter reglene.

Det er videre svært viktig at fiskereglene blir gjort kjent for både rettighetshavere, fiskekortsellere og fiskere (eks. på nettsidene og på fiskekortene). Dette er også en del av lovkravet i lakse- og innlandsfiskekorten.

Forvaltningslaget bør ha kontroll på hva som regnes som private fiskeregler, og hva som er offentlige fiskeregler. Myndigheten til det lokale elveoppsynet er begrenset til de private reglene, mens reaksjonen ved brudd på offentlige regler blir å tipse politiet eller SNO, evt. å anmelde bruddene.

Når, og hvor hyppig?

Det kan være fint å ha bestemt på forhånd når et fiskeoppsyn skal være aktivt i elva, og frekvens og omfang av dette. Skal det kun være i sesong, eller bør det også være litt utenom sesong?

Forvaltningslaget bør ta stilling til:

- Hvor ofte bør fiskeoppsynet være ute?
- Hvor lenge skal de være ute? Bør man ha oppsyn til forskjellige tider både gjennom uka og i døgnet?
- Bør det tilpasses når det er størst fisketrykk i elva?
- Når er sannsynligheten for at regler brytes?

SNO har ansvar for oppsyn utenom fiske-sesongen, og det vil være nyttig med skilt langs elva som viser at det nå er forbudt å fiske. På NLS nettside under «Sentrale dokumenter» finner du mal.

Hvor bør det drives oppsyn

Det er fornuftig å ha en geografisk plan hvor oppsynet skal gjennomføres. Og det er lurt å lage en oversikt over elvestrekninger med fiskesoner, stengte soner, fredningssoner osv. Basert på erfaring, hvor er det mest sannsynlig at regler brytes?

Hvem bør være oppsyn?

Styret i forvaltningslaget bør ta en vurdering på hvem som kan være fiskeoppsyn. Fiskeoppsynet skal være hyggelige, rolige og saklige. Når man er aktiv som fiskeoppsyn inntar man en egen rolle, og er verken fisker eller styremedlem. Et annet prinsipp er at fiskeoppsynet bør være voksne mennesker over 18 år.

Synlig oppsynsrolle

Under vanlig oppsyn skal oppsynet være lett synlige langs elva og oppsøke fiskerne. Man skal enkelt forstå hvem som er fiskeoppsyn. Norske Lakseelver har derfor laget en enkel uniformering med vest og mal for id-kort til oppsyn. Dette kan bestilles via post@lakseelver.no

For å unngå at slikt materiell havner på avveie, er det viktig å ha en ordning for utlevering og innlevering av materiell.

Likhet for loven

Reglene er vedtatt av den lokale forvaltningen og oppsynet skal «bare» påse at disse reglene følges. På den måten trenger ikke oppsynet å forsvare de ulike reglene, men har «kun» en jobb i å følge dem opp. For å sikre en mest mulig likebehandling har vi laget et sett med maler for prosedyrer og skjemaer til hjelp for lokal forvaltning og oppsyn.

God statistikk som grunnlag for et risikobasert oppsyn

Det er viktig å loggføre oppsynsinnsatsen for å kunne følge utviklingen i oppsynsarbeidet over tid og ha en oversikt over hvor i elva regelbruddene skjer, samt omfanget. Å føre statistikk er nyttig for å kunne vise til at forvaltningslaget oppfyller lovkravet om fiskeoppsyn i elva overfor myndighetene. Statistikk er også et viktig grunnlag for å bedrive et risikobasert oppsyn, slik at ressursene kan brukes effektivt på oppsyn der det trengs mest. God statistikk er også viktig for å kunne synliggjøre omfanget av regelbrudd på landbasis. Norske Lakseelver har en standard oppsynslogg som kan benyt-

tes av medlemslag. Vi har også et støtteskjema for dokumentasjon av regelbrudd. Her kan også tips registreres, og dette er til god hjelp for å prioritere oppsynsinnsatsen der behovet er størst. Etter en endt sesong er det fint om alle de involverte i det lokale fiskeoppsynet får mulighet til å fortelle hvordan de synsordningen har fungert, og hva som kan forbedres til neste sesong. Det kan være fint med et møte før og etter sesong.

Trygt og sikkert oppsyn

Det er viktig at forvaltningslaget tilrettelegger og følger opp slik at utøvelsen av fiskeoppsynet er trygg og sikker. Det er viktig at styret gjennomgår og vurderer ulike farer og andre uønskede situasjoner som kan oppstå i forbindelse med fiskeoppsyn langs elva. Her vil det være stor variasjon mellom vassdragene, og det må gjøres konkrete vurderinger for hvert enkelt vassdrag. En enkel risikoanalyse kan være en god øvelse, og på grunnlag av den legges opp oppsynsrutiner og innføre sikkerhetstiltak i tråd med lokale forhold. I de tilfeller der forvaltningslaget har arbeidsgiveransvar for oppsynspersonellet, må laget tegne en egen yrkesskadeforsikring. Ta kontakt med de kjente forsikringsselskapene så vil de finne fram til en god og rimelig løsning ut fra lagets behov. Der hvor man leier inn eksternt oppsyn bør man gjennomgå en risikovurdering i fellesskap som et forebyggende tiltak. Videre bør forvaltningslaget følge opp risikovurderingen med en enkel HMS-instruks som gir oppsynet god veiledning i hvordan opptre i felt for å minimere risikoen for ulykker og andre uønskede hendelser.

Lister over solgte fiskekort og fangst

For å ha god kontroll på fiskerne i elva og fangsten, kan man laste ned tilgjengelige lister hos leverandører som tilbyr løsninger for salg av fiskekort og fangstrapportering. Da kan man enkelt holde oversikt over fiskere man har kontrollert. På denne måten vil man også oppdage om noen fisker uten å ha løst fiskekort, og om noen fisker etter å ha fylt kvota.

Samarbeid med lokalt politi og SNO

God dialog og godt samarbeid med lokal miljøkontakt hos politiet og Statens naturoppsyn (SNO) gir det lokale fiskeoppsynet en viktig faglig støtte, og disse kan hjelpe til i vanskelige situasjoner. Dersom det er brudd på de offentlige fiskereglene, er det riktig å bruke disse kanalene. Videre vil de kunne være med på enkelte oppsynsoppdrag, som gjerne kan kombineres med at lokalavisa inviteres med. Dette er en fin anledning å få fram formålet med fiskereglene og informere om hvorfor forvaltningslaget driver oppsyn i vassdraget. Ulovlig laksefiske i både elv og sjø er blant de prioriterte områdene innen miljøkriminalitet som Regjeringen vil bekjempe.

Man kan også varsle om ulovlig fiske, forurensetning, forsøpling og annen miljøkriminalitet her:

. Det tar svært kort tid fra tips blir sendt inn, til det lokale oppsynet mottar det. Man kan også kontakte SNO-koordinator for lakseoppsyn i elv Odd Magne Kvålshaugen på telefon 90 79 99 69.

LOKALT FISKEOPPSYN

I fiskeseongen skal fiskeoppsynet, på oppdrag fra forvaltningslaget, påse at fiskereglene blir fulgt. Er det brudd på private fiskeregler behandles dette (i de fleste tilfeller) internt. Er det brudd på de offentlige reglene kan man anmelde lovbruddet, eller kontakte SNO/Politi for bistand.

SNO

Har et overordnet ansvar for lakseoppsynet i Norge. Kontaktes dersom det er brudd på offentlige fiskeregler innenfor laks- og innlandsfiskloven, eller om man trenger bistand for gjentakende/større brudd på private fiskeregler. Ved brudd på andre lover og regler kontaktes politiet.

POLITI

Kontaktes dersom det er brudd på andre offentlige regler og lover. Kan også kontaktes ved brudd på offentlige fiskeregler innenfor laks- og innlandsfisk loven.

På Miljødirektoratet sine sider om SNO, kan man finne hvem som har regionalt fagansvar for lakseoppsyn:

Hvordan følge opp regelbrudd?

God dokumentasjon i felt og oppsynsrapport er viktig for å kunne følge opp regelbrudd.

Når regelbrudd eller avvik oppdages i felt er det viktig å dokumentere hva som har skjedd og sikre spor som kan ha betydning for videre saksgang. Da er det nyttig å ta bilder og/eller video av regelbruddet, fangsten, redskap, registreringsnummer på kjøretøy el. som vil sikre viktige spor og bevis. Oppsynet bør skrive en rapport på regelbruddene med en gang tilsynet er avsluttet og mens situasjonen er friskt i minnet. Det kan være lurt å notere ned stikkord i felt, enten direkte på telefonen eller i en notatblokk. Ta gjerne bilde av notatene på blokka med telefonen for å ha en sikkerhetskopii. Gode og utfyllende rapporter er viktige i den videre oppfølgingen av regelbrudd.

Inndeling av regelbrudd med reaksjoner

Før sesongstart er det viktig at styret i forvaltningslaget gjør en vurdering av hvor alvorlige ulike regelbrudd er, og hvilken reaksjon bruddene skal få for fiskeren/rettighetshaveren. Graden av reaksjon må ses i sammenheng med konsekvensen regelbruddet har for fiskebestanden. Dette vil avhenge av hvordan statusen for fiskebestandene er i den aktuelle elva (jfr. VRLs beskatningsråd, grad av gytebestandsmåloppnåelse og andre lokale forhold).

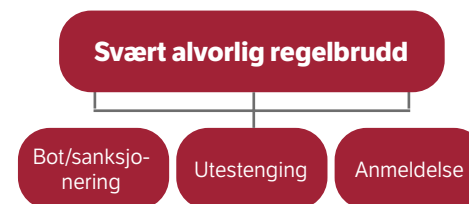
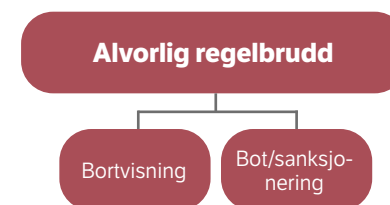
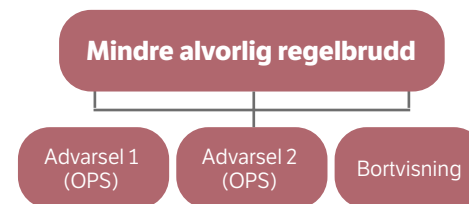
Ved å ta denne gjennomgangen i forkant av sesongen blir fiskereglene mer oversiktlig og forutsigbare både for fiskere og rettighetshaverne, og jobben blir enklere for oppsynet. Det er viktig at reaksjonene på de ulike regelbruddene kommer tydelig frem i fiskereglene. For at fiskerne i elva skal føle seg likt behandlet bør reaksjonen være lik for samme regelbrudd, uavhengig av hvem som går oppsyn. Dette gjør det lettere for styret i forvaltningslaget å følge opp regelbruddene på en effektiv måte i etterkant når reaksjonene for de ulike bruddene er kjent.

I noen situasjoner kan man velge å løse saker på stedet i felt, såkalte «oppklart på stedet» saker (OPS). Vi anbefaler at slike tilfeller registreres på skjema/i notater for å følge med på om samme fisker har fått mange OPS, eller om det er mange OPS på samme sted (vald/soner). Bli det flere OPS eller advarsler på fisker/rettighetshaver bør det få følger i form av reaksjoner fra forvaltningslaget. Dersom det er flere personer som utfører oppsyn i vassdraget er det viktig at alle har oversikt over regelbrudd som kommer inn. Dette sikrer et godt koordinert og profesjonelt oppsyn, og gjør det både effektivt og smidig til det beste for både fiskebestandene og fiskerne.

Hvis det er flere fiskeoppsyn i samme elv kan det anbefales at det opprettes en felleschat på for eksempel Messenger. Dette kan forenkle dialogen mellom oppsynet og oppsynslederen en felleschat på Messenger eller andre sosiale medier for å ha god dialog mellom fiskeoppsynet og oppsynslederen. Dette er spesielt fint om man er flere fiskeoppsyn for samme elv.

Eksempel på hvordan man kan gradere regelbrudd

NL har laget et eksempel på hvordan man kan gradere regelbruddene med tilhørende reaksjoner:

Hva som er mindre alvorlig, alvorlig og svært alvorlig vil variere fra elv til elv. Det er derfor viktig at styret diskuterer dette og lager en oversikt med eksempler. I noen vassdrag vil det være svært alvorlig å fiske i feil sone, mens i andre er det et mindre alvorlig regelbrudd. Det gjelder også for reaksjonene; i noen elver vil utestenging være en verre reaksjon for fiskeren enn i andre.

Norske Lakseelver har en egen varslingsportal. Den ligger på hovedmenyen på lakseelver.no og heter «Varsle hendelse».

Hvordan komme i gang?

Variant

1

Hvis du nå tenker «Dette ble altfor avansert og for mye arbeid» - frykt ikke! Her er en variant som passer elver med få regelbrudd og som har behov for en enkel ordning for fiskeoppsyn med fokus på informasjonsarbeid.

Selv om dette er et forenklet oppsyn, er det fortsatt mye som må på plass. Man bør gå gjennom hovedspørsmålene som er stilt over om hvordan organisere oppsynet (er fiskereglene godt nok utformet? Når, hvor, hvor ofte og hvem skal utføre oppsyn). Det er også veldig

viktig å få på plass en oversikt over hvilke regelbrudd som regnes som mindre alvorlig, alvorlig og svært alvorlig i ditt vassdrag. Videre bør man lage en oversikt over hvilke reaksjoner som passer til de forskjellige bruddene, og hvilken dokumentasjon som skal gjøres. Dette er viktig dersom de fleste regelbruddene blir tatt hånd om i felt av fiskeoppsynet. Det er også spesielt viktig om man har flere oppsynspersoner for å være sikker på at de opptrer og reagerer likt. Vi har laget en enkel ukelogg for fiskeoppsynet (støtteskjema 1)

Støtteskjemaer

Støtteskjemaene finner man på Norske Lakseelver sine hjemmesider under «Sentrale dokumenter».

Her er en sjekkliste for variant 1:

1. Sett fiskeoppsyn på dagsorden

Legg inn planlegging av fiskeoppsyn på styremøter, og legg det inn som forvaltningstiltak i driftsplanen. Få det inn i årshjulet med planlegging, gjennomføring, evaluering og justering.

2. Få god oversikt over egne fiske-regler og reaksjoner ved eventuelle brudd på disse .

Husk å skille mellom hva som er offentlige regler og forvaltningslagets egne regler (privatretslige bestemmelser). Dersom det er brudd på offentlige regler kontaktes politiet/SNO, eller laget kan anmelde selv.

3. Lag en oversikt over hva som regnes som mindre alvorlig, alvorlig og svært alvorlig regelbrudd i di elv

Lag gjerne en tabell/flytskjema i Excel for å få en oversikt over dette.

4. Vis hvilke reaksjoner som er riktig i de forskjellige situasjonene

Få i gang en diskusjon i styret/med fiskeoppsynet om hvilke reaksjoner som er riktig i de forskjellige situasjonene som kan oppstå. Lag gjerne eksempler og inkluder dette i flytskjema fra forrige punkt. Hvordan det vil bli reagert på ulike regelbrudd må også være beskrevet i fiskereglene, og akseptert av fiskeren når fiskekort kjøpes (kan lett løses ved avkryssing av lest/akseptert fiskereglene).

5. Dokumenter regelbrudd

Norske Lakseelver har laget et enkelt skjema for dokumentasjon av regelbrudd (støtteskjema 2). Bruk malen og tilpass den gjerne til din elv, eller lag et eget skjema.

6. Oppfølging av regelbrudd

Det er forvaltningslaget som har ansvar for å følge opp dokumenterte regelbrudd. For de fleste elvene vil dette bli håndtert av styret.

7. Evaluering av oppsynsordningen

Få inn evaluering av fiskeoppsynsordningen i årshjulet i forvaltningslaget ditt. Ved å evaluere årets sesong i lys av oppsynsaktivitet og regelbrudd, vil laget kunne gjøre justeringer og forbedringer av både fiskereglene og oppsynet før neste års sesong.

Hvordan komme i gang?

Variant

2

Dette er varianten for elver med større administrativ kapasitet og hvor problemet med regelbrudd er større. For å sikre ryddige og forutsigbare prosedyrer og rutiner. Man bør først gå gjennom punktene under organisering av oppsynsordningen, og gå gjennom punkt 1-4 i lista for variant 1. Deretter følge metoden presentert i denne varianten for dokumentering og oppfølging av regel-

brudd. I variant 2 er det nettopp dette som er mer omfattende og skjema basert. Norske Lakseelver har derfor utarbeidet et forslag til prosedyre for oppfølging av regelbrudd, med tilhørende skjemaer. Det er viktig at dette tilpasses din elv, og at styret har en gjennomgang på dette. Fiskeoppsynet har et eget rapportskjema (støtteskjema 3).

Støtteskjemaer

Støtteskjemaene finner man på Norske Lakseelver sine hjemmesider under «Sentrale dokumenter».

Rettighetshaver (Grunneier)

Er i denne prosedyren enten eier av fiskevaldet eller en representant for et sameie.

Fisker

Er i denne prosedyren en person som utøver/har utøvd fiske i «navn på vassdrag».

Fiskeoppsyn

Er i denne prosedyren en person som utøver/har utøvd kontroll av fisket etter fullmakt fra forvaltningslaget.

Regelbrudd

Et brudd på fiskeregler fastsatt av den lokale forvaltningen.

Ekstraordinært tilsyn (oppsyn)

Er tiltak som iverksettes der regelbrudd gjentas og oppsynsnemnda involveres.

Bekymringsmelding/tips

Er en melding om mulige regelbrudd/avvik. Denne kan komme offisielt eller anonymt fra private personer og kan meddeles muntlig, pr telefon, e-post eller annet. Alle tips behandles konfidensielt av laget. Det er viktig å bygge tillit til tipsere ved å gi tilbakemelding på hvordan tipset blir fulgt opp.

Oppsynsnemnd

En representant fra styret og fiskeoppsynet. De behandler innkomne regelbrudd, og vurderer aktuelle reaksjoner på bruddene.

Klagenemnd

Styret har funksjonen som klagenemnd.

Varsel om sanksjonering (støtteskjema 6)

Er et standard brev som er juridisk vurdert i samråd med advokat og hjemlet i styrevedtak. Benyttes for direkte varsel om sanksjonering ovenfor fisker der fiskeregler er brutt uten at rettighetshaver kan klandres.

1. Oppsynsnemnd (utvalg for behandling av brudd på fiskeregler)

I og med at styret er med på å vedta fiskeregler og skal behandle evt. klager ved regelbrudd, er det naturlig at det nedsettes et eget utvalg som behandler rapporter om regelbrudd. En slik oppsynsnemnd er spesielt viktig der regelbruddene får rettslig etterspill. Styret bør definere sammensetning og funksjonen til ei oppsynsnemnd.

Her er noen viktige faktorer når det gjelder oppsynsnemnda:

- a. Medlemmenes habilitet bør vurderes i hver enkelt sak.
- b. Alle saker skal registreres. Alle vedtak/sanksjoner skal varsles og begrunnes.
- c. Oppsynsnemnda for forvaltningslaget skal respondere på avvik, tips, bekymringsmeldinger om ureglementert fiske og drift av fiskevald.
- d. Oppsynsnemnda kan be Statsforvalteren og Miljødirektoratet innføre restriksjoner i fisket på den aktuelle strekningen. Foreslåtte restriksjoner bør gjenspeile alvorligheten i et evt. regelbrudd som utøves på det aktuelle valdet.
- e. Oppsynsnemnda har taushetsplikt for tredjepart.

2. Utøvelse av mandat ovenfor rettighetshaver

2.1 Ved mottak av en bekymringsmelding på valdnivå kan man skriftlig registrere

meldingen på gjeldende skjema (støtteskjema 4) og kontakte rettighetshaver for å be om at den aktuelle saken må sjekkes av rettighetshaver og eventuelt tiltak iverksettes. Samtidig bør rettighetshaver gjøres oppmerksom på at fiskeoppsyn kan komme til å utføre flere kontroller på valdet. Dersom varselet kan konkretiseres til enkeltfisker kan saken bli omfattet av punkt 3.

- 2.2 Rettighetshaver er pliktig til å gi tilbakemelding til styret/ansatt om status og eventuelle tiltak innen en avtalt tidsfrist. Tiltak kan være opplysende virksomhet kombinert med tilsyn, restriksjoner ovenfor fiskere eller leietaker, eller andre relevante tiltak som løser saken. Dersom tilbakemelding blir gitt i tide og status synes tilfredsstillende, sjekker styret/ansatt ut saken som OK. Dersom det ikke løser seg allerede her fortsett til punkt 2.3.
- 2.3 Ekstraordinært tilsyn iverksettes ved
 - manglende tilbakemelding, eller
 - mottak av bekymringsmelding nummer to, eller
 - at fiskeoppsynet har mistanke om at forholdet ikke er ordnet.
- 2.4 Rettighetshaver kalles da inn til møte med oppsynsnemnda. Nemnda skal her begrunne grunnlaget for bekymringen. Det lages referat fra møtet og tiltak avtales. Dersom nemnda finner grunn til det, skal rettighetshaver bes om å orientere innen en fastsatt tidsfrist om

hvilke tiltak som er iverksatt for hindre type regelbrudd som notifisert i bekymringsmeldingen.

- 2.5 Dersom punkt 2.4 ikke løser utfordringene, og bekymringsmelding/tips kommer på nytt, eller fiskeoppsyn har mistanke om videre brudd, kan man kalle inn rettighetshaver for valdet til nytt møte med nemnda. Her bør ytterligere tiltak vurderes og avtales.
- 2.6 Dersom det blir sannsynliggjort at regelbruddet/avviket ikke blir løst, eller at avtalte tiltak ikke blir fulgt opp av rettighetshaver innen fastsatt tidsfrist i etterkant av møtet, vil nemnda kunne oversende saken til Statsforvalteren og Miljødirektoratet med formål om å innføre restriksjoner på fisket på den aktuelle strekningen. Det samme kan man gjøre dersom rettighetshaver nekter å møte nemnda eller ikke møter til et på forhånd avtalt tidspunkt som er akseptert av begge parter.

3. Utøvelse av mandat ovenfor fisker

- 3.1 Ved mottak av en bekymringsmelding på fisker kan styret/ansatt eller oppsyn skriftlig registrere meldingen på gjeldende skjema 5 (støtteskjema 5). Dette gjelder også om man oppdager regelbrudd i felt og for saker som løses på stedet (OPS).
- 3.2 Reaksjoner på regelbrudd bør være fastsatt. For eksempel kan fisker varsles med standard sanksjoneringsvarsel

(støtteskjema 6) dersom det er alvorlig/svært alvorlig regelbrudd. Dersom det er mindre alvorlig regelbrudd, kan man se punkt 4.4. Fisker må orienteres om klagefrist.

- 3.3 Ekstraordinært tilsyn iverksettes ved mistanke om at forholdet ikke er ordnet eller er ved mistanke om andre avvik. Ved mistanke om andre avvik kan saken også bli omfattet av punkt 2.

4. Generelle bestemmelser

- 4.1 Dersom en bekymringsmelding skulle vise seg å være innmeldt på feil grunnlag, skal alle skriftlige notater, møtereferater og eventuelle elektroniske spor slettes.
- 4.2 Dersom et avdekt brudd er av en alvorlig karakter og norsk lov er bevist brutt, kan nemnda eller fiskeoppsynet vurdere en politianmeldelse av fisker og/eller rettighetshaver.
- 4.3 Klagenemnd skal ta imot samt behandle klager på bakgrunn av sanksjoneringsvarsel samt utstedelse av gebyr. Klager som kan gi juridiske eller økonomiske konsekvenser for forvaltningslaget legges frem for styret.
- 4.4 Mindre alvorlige regelbrudd har en enklere saksgang og omfattes ikke av punkt 1b, men bør noteres. Dersom flere mindre alvorlige regelbrudd forekommer, kan man vurdere å rapportere det inn.

Praktiske tips til fiskeoppsynet

- Vær sikker på at du kjenner til hva som er ditt geografiske oppsynsområde
- Sett deg godt inn i alle gjeldene regler for vassdraget
- Ikke kombiner oppsynet med ditt eget fiske
- Bruk id-kort og uniform
- Presenter deg alltid, og opptre rolig, hyggelig og profesjonelt. De fleste fiskere synes det er hyggelig å snakke med fiskeoppsynet
- En god dialog med fiskerne og positiv oppførsel er ofte nøkkelen til å unngå konfliktsituasjoner
- De fleste fiskerne du møter vil automatisk avslutte fisket for å la deg kontrollere. Dersom du ser at fiskeren er i ferd med å avslutte runden sin, er det fint om du lar han/henne fiske seg ferdig før du kontrollerer (med mindre du mistenker noe ulovlig)
- Kontroller fiskeren for gyldig fiskekort, fiskeravgift og desinfiseringsattest (hvor det er aktuelt)
- Kontroller at fiskeren bruker riktig redskap til riktig tid og at vedkommende har rapportert eventuell fangst. Minn gjerne om eventuelle kvoteregler
- Kontroller om fiskeren fisker i riktig vald/sone
- Bruk bilde og videofunksjon på telefonene for å sikre bevis ved mistanke om regelbrudd
- Bruk egne rapporteringsskjemaer for registrering regelbrudd
- All aktivitet og eventuelle brudd på regler skal rapporteres til styret/oppsynsleder. Det er viktig at du loggfører alt som skjer for å kunne synliggjøre aktivitet og statistikk
- Om man går i par: Avtal på forhånd hvem som skal ta ordet når man møter fiskerne i elva
- Media henvises til vassdragets presseansvarlig ved behov
- Grensetvister er ikke en oppsynssak – loggfør det og kontakt styret/oppsynsleder
- Ha alltid tilgjengelig informasjonsmateriell og skjellprøvekonvolutter om det brukes i vassdraget
- Husk: Oppsynet har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13
- Ha kontroll på hvilke prosedyrer som skal følges i felt (jfr. Støtteskjemaene)
- Ha tilgjengelig liste over telefonnumre til kontaktpersoner – ansvarlig oppsynsleder, leder for forvaltningslaget, SNO og lokalt politi.

Avsluttende ord

Vi håper denne håndboka vil gjøre sin nytte for organiseringa av fiskeopp-synsordninga. Vi ønsker masse lykke til med arbeidet!

Ved behov for hjelp kan man kontakt oss i Norske Lakseelver på

Er det noe som haster angående fiskeregler/brudd på fiskeregler/ fiskeoppsyn kan man ringe Torstein Rognes på tlf: 90 59 79 04, eller SNO-kordinator for lakseoppsyn i elv Odd Magne Kvålshaugen på tel: 90 79 99 69.

Støtteskjemær

Støtteskjemåene finner man på Norske Lakseelver sine hjemmesider under

Vi jobber for:

- Mer laks i elvene
- Bedre laksefiske for alle
- Ansvarlig lokal forvaltning
 - Flere gyrofrøe elver
- Mindre lakselus på vill fisk
- Færre rømte oppdrettsfisk
- Miljøtilpasset vannføring
- Kalking av sure vassdrag
- Nye miljøkrav ved gruvedrift